

АГРОНОМІЯ, ЯК КАЗИНО, ГОЛОВНЕ – НЕ ВВІЙТИ В АЗАРТ

Розмова із Андрієм Кедичем, головним агрономом господарства «П'ятигірське», розпочалася із простого прикладу: «Два роки тому ми намолотили озимої пшениці 7 т/га, а сусіднє господарство – 9 т/га. При цьому прибуток у нас становив 560 дол. США/га, а сусіди отримали 50 дол. США/га, тому дуже здивувалися, бо ми зібрали на дві тонни менше. Коли порівняли витрати на гектар, то все стало зрозуміло», – розповів він. Тож якими правилами слід керуватися в агробізнесі, щоб бути успішним, дізнайтеся зі статті.

Геннадій Жолобевський,
Agroexpert (Україна)

ФГ «П'ятигірське», що на Рівненщині (Здолбунівський р-н, с. П'ятигори), створене 9 років тому на базі компанії «Автоленд». Компанія має три основні бізнес-напрями: виробництво різних жнивварок MAANS, продаж нової й вживаної с.-г. техніки та знарядь із США й країн Європи, ведення рослинництва.

Підбір культур

Нині ФГ «П'ятигірське» обробляє 5,5 тис. га землі. Щороку тут вирощують п'ять культур, основними з яких є соняшник, кукурудза та озимий ріпак. За словами головного агронома Андрія Кедича, саме ця трійка забезпечує найбільше прибутку з одиниці площі останні п'ять років. Також сіють озиму пшеницю і ярий ячмінь. У цього-річних планах господарства: висіяти 2 тис. га кукурудзи, соняшнику – близько 600 га та восени

вже 1,5 тис. га засіяли ріпаком. Відповідно, 1,5 тис. га зернових колосових є попередниками під ріпак. Завдяки йому отримують перші грошові надходження та можливість вдало провести осінню посівну.

Сою не висівають через малоприбутковість. Свого часу господарство експортувало її напряду (нині лише кукурудзу), проте відмовилося через неповернення ПДВ. «За висівання 200 га сої із урожайністю 2,5–3,5 т/га та за ціни у 8 тис. грн/т вирощувати її цього року недоцільно. До того ж вона є однією із найзатратніших культур. Витрати на вирощування сої у нашому господарстві становили в середньому 17–25 тис. грн/га. Навіть за ціни, яка останнім часом виросла до 10 тис. грн/т, економіки у цій культурі не вбачаємо. Раніше в регіоні у структурі посівів великих господарств та холдингів соя займала 60%, нині – максимум 20%, – пояснює агроном.

На полях ФГ «П'ятигірське» переважають дерново-підзолисті та глинисті ґрунти. За рік випадає близько 300–400 мм опадів, із них 200 мм – у весняний період. У господарстві оранку проводять лише під озимий ріпак, під зернові колосові – поверхневий обробіток, під решту культур – глибоке розпушування без обертання скиби. До речі, близько 3 тис. га площ розміщені на схилах до 45%, тому, щоб запобігти водній ерозії ґрунту, на таких полях виконують поверхневий обробіток.

Урожайність та прибутковість

Як розповів агроном Андрій, нині у П'ятигорох не ставлять за мету отримувати рекордні врожаї, хоча такі показники все ж мають. Так, найвищу урожайність кукурудзи тут збирали 16 т/га, озимого ріпаку – 5,6, соняшнику – 5 т/га. У середньому тут мають 10–11 т/га кукурудзи, 3,5 соняшнику, пшениці озимої – 7, ячменю – 5,5–

Андрій Кедич,
головний
агроном ФГ
«П'ятигірське»

У господарстві завжди планують дворазове внесення фунгіцидів, Танос® застосовують як основний продукт

6,5 т/га. Останні два роки погодно-кліматичні умови для кукурудзи були сприятливими, тоді як озимі зернові урожайністю не радували. У кращі роки тут збирали по 8–9 т/га, втім, торік через тиск хвороб урожайність озимої пшениці знизилася до 6–7 т/га. До того ж за великої кількості опадів фунгіциди на пшениці були неефективними.

Найвищий прибуток із гектара у «П'ятигірському» одержали на рівні 1200 дол. США на кукурудзі. Тож основну ставку господарі роблять не на врожайність, а на отримання прибутку. Середній прибуток із гектара по господарству дорівнює 300–500 дол. США/га.

Однією з головних причин зменшення прибутку за урожай минулого року, за словами головного агронома, є те, що поточні закупівельні ціни є нижчими, ніж у минулі роки, а оборотні засоби для виробництва на сезон 2020 року закуповували торік за вищим ніж нині курсом (28 грн/дол. США). Тож ж загалом прибутковість по господарству знизилась приблизно на 20%.

Як розповідає далі Андрій Кедич, економіку вирощування культур тут планують за найменшим показником. Так, кукурудзи в найгірший рік молотили по 6 т/га, із собівартістю 4 т/га, сої — 1,5 т/га. Лише насіння та добрива займають 50% витрат на оборотні засоби. «Можна зекономити на ЗЗР, витратах на механізацію, проте в жодному разі не на насінні. Тому в технології вирощування культур найвищу ставку ми робимо саме на насіння. І саме його якість нехтувати не варто», — переконує агроном ФГ «П'ятигірське».

Гібридні випробування та партнерська співпраця

Жоден гібрид чи сорт не висівають на виробничих площах, доки його не випробують на власних демопосівах (1–3 га). «Адже ми маємо побачити, як у наших умовах поведуть себе новинки кукурудзи, соняшнику чи ріпаку і впевнитися в їхній стабільності. Для кукурудзи достатньо 2-х років власних випробувань, а от для ріпаку — 3 роки. Лише на основі внутрішніх досліджень ми приймаємо рішення щодо впровадження новинок у виробничі масштаби. Також придивляємося і до результатів сусідніх господарств», — розповідає фахівець.

Із самого початку заснування господарства почали плідно співпрацювати з різними насіннєвими компаніями, зокрема з Corteva Agriscience. Найбільше у партнерстві господарі цінують якість та надійність. Саме таким критеріям відповідає компанія Corteva. Як розповідає спеціаліст, на практиці в агровиробників часто виникають проблеми з несвоєчасними поставками насіння, ЗЗР і знайти крайніх вкрай складно. Співробітники Corteva завжди виконують свої партнерські зобов'язання. Тому саме якість насіння під торговою маркою Brevant, компанії Corteva, є важливою складовою агробізнесу господарства. «По при сертифікати якості на будь-яке насіння, ми особисто перевіряємо його на господарську придатність у незалежній лабораторії. Одного року, як і завжди, ми здали у лабораторію придбане насіння соняшнику марки Brevant. Заодно запропо-

нували це зробити й агрономів сусіднього господарства (щоправда, у нього насіння було іншої відомої світової компанії). За результатами аналізів виявилось, що те насіння мало схожість лише 40%. Власне, господарство могло б висіяти його, і винуватим у тому, що не отримали сходи був би агроном, фермер чи ґрунтові шкідники. А от якісні показники насіння марки Brevant завжди та повністю відповідають заявленим характеристикам», — наголосив Андрій Кедич.

я відмітив такі переваги бренду Brevant: насіння високої якості й рівномірної фракції; якісне протруювання та прийнятна ціна», — акцентує головний агроном.

Ставка на високоолеїнові гібриди

Останні три роки у господарстві замість класичних гібридів соняшнику висівають високоолеїнові. Їх обрали насамперед у зв'язку з привабливою закупівельною ціною. До того ж зазвичай

Щоб отримати максимальний прибуток із одиниці площі класичних гібридів, слід зібрати 4 т/га та більше. Високоолеїновий соняшник забезпечить аналогічний прибуток із одиниці площі за урожайності 3 т/га.

Висока якість і приваблива ціна

Із портфолію цього бренду торік висівали соняшник (гібрид 8X288КЛДМ на площі 70%). На решті (30%) — Тутті та Кобальт інших компаній. Усі гібриди високоолеїнового напрямку. Порівнюючи вартість посівної одиниці, за словами Андрія Кедича, бренд Brevant займав середню позицію, а його різниця щодо найдорожчого насіння становила 60 дол. США. При цьому в 2019 році середня урожайність соняшнику дорівнювала 35–37 ц/га. Тому економічний зиск від вирощування соняшнику саме марки Brevant є найвищим. Насіння гібрида 8X288КЛДМ було протруєне фунгіцидом, хоча в господарстві іноді додатково обробляють ще інсектицидом. До речі, на замовлення компанія Corteva надає й таку послугу. «Для себе

у період збирання соняшнику на елеваторах стоять великі черги на відвантаження класичного насіння, а от високоолеїнове забирають одразу, без жодних черг. Утім, і технологічно виростити високоолеїновий соняшник дещо простіше порівняно з класичним. За словами головного агронома Андрія Кедича, щоб отримати максимальний прибуток із одиниці площі класичних гібридів, слід зібрати 4 т/га та більше. Високоолеїновий соняшник забезпечить аналогічний прибуток із одиниці площі за урожайності 3 т/га.

Особливості вирощування

Площа під високоолеїновими гібридами щороку варіює від 500 до 1000 га. А щоб отримати урожай із високими показниками олеїнової кислоти,

важливо обов'язково витримувати просторову ізоляцію між високоолеїновими гібридами та класичними — не менше ніж 500 м. У господарстві ця межа ще більша — майже 1000 м. Під урожайність традиційного соняшнику на рівні 5 т/га потрібно внести 100 кг д.р. азоту, а під високоолеїновий, наголошує головний агроном, — не більше 50 кг, оскільки зависока норма азоту може знизити вміст олеїнової кислоти (максимум — 60 кг д.р. азоту). До того ж половинна доза внесення цього елемента під соняшник дає змогу додатково зекономити.

Соняшник, як правило, у ФГ «П'ятигірське» вирощують після двох попередників: кукурудзи або ярого ячменю. Після їх збирання проводять дискування і на зиму — глибоке розпушування на глибину 30 см. Залежно від погодних умов навесні закривають вологу, після чого вносять 150 кг/га карбаміду, далі слідує передпосівна культивация й відразу сівба. У рядок під час висіву вносять NPK у нормі 100–150 кг/га.

— У нашій зоні строки висівання соняшнику припадають на 5–10 квітня, коли температура ґрунту на глибині загортання насіння о 7-й годині ранку становить 8–10°C. Свого часу ми досліджували терміни висіву 10, 25 квітня та 10 травня й з'ясували, що оптимальним є строк між 15 та 20 квітня, — ділиться своїм досвідом аграрій.

Насіння у господарстві висівають сівалкою Kinze (ширина міжряддя — 70 та 35 см). Соняшник із шириною 35 см сіють на схилах. Також це ділянки з глинистими ґрунтами, які досить швидко втрачають вологу та схильні до пересихання. Рослини соняшнику із шириною 35 см швидше зникаються у міжряддях, затінюючи ґрунт від пересихання і, відповідно, культура сама пригнічує бур'яни. Насіння висівають із густиною 55–65 тис. рослин/га на момент збирання.

Захист посівів

Для гербіцидного захисту в господарстві досі застосовували лише ґрунтові препарати, надалі планують як ґрунтову, так і страхову схему внесення гербіцидів. Минулого року схема була такою: тербутилазин та пропізохлор у нормі 3,5 л/га (генеричний продукт) проти однорічних дводольних та деяких злакових бур'янів. «Ці д.р. не повністю вирішують проблеми коренепаросткових бур'янів, утім, їх кількість у період вегетації соняшнику не була критичною, і тому ми не бачили потреби застосовувати страхові продукти. До того ж, вони можуть спричинити стрес, що негативно позначиться на врожайності культури. Ефективність ґрунтових препаратів сягала 80%. А якщо страхові продукти вносити, не дотримуючись

рекомендованої фази культури, то точка росту може припинити ріст на 2–3 тижні, — наголошує спеціаліст.

Згідно з технологією вирощування, у господарстві завжди планують дворазове внесення фунгіцидів. Перше — у фазі 6–8 пар справжніх листків (Архітект), разом із першою фунгіцидною обробкою вносять мікроелементи. Друге — у фазі «зірочки» препаратом Танос®. До речі, Архітект окрім фунгіцидної дії має і рістрегулюючу, проте цього року в господарстві його замінять на Танос®. У фазі «зірочки» цього сезону планують внести Аканто Плюс®. Також практикують схеми Танос® і Пропульс або Танос® та Амістар Голд. Зокрема, Танос® — як основний продукт. Вибір другої фунгіцидної обробки залежить від ураження рослин хворобами і від вартості фунгіциду, яка становить від 700 до 1200 грн/га.

Аби посіви не вилягали

У різні роки посіви культури заселяє попелиця до фази «зірочки» включно. У такому разі виникає потреба вносити інсектициди. У фазі цвітіння господарство інсектицидами поля не обробляє, аби не створювати загрози для бджіл.

Рістрегулятори застосовують на полях, що розташовані на схилах. Їхня дія спрямована на утворення потужнішої кореневої системи. Іноді за сильних вітрів соняшник насамперед вилягає саме на схилах. Висота рослин за використання рістрегулятора сягає 1,5 м. Коли його не застосовують до 2 м — може полягти до 40% посіву. Втім, захоплюватися рістрегуляторами, за рекомендаціями агронома, не варто, оскільки вони можуть теж сильно пригнічувати культуру.

Перед збиранням проводять десикацію соняшнику, здебільшого гліфосатом. На переконання агронома, попри подовжену дію (до 14 днів) він краще висушує рослину. Збирають культуру за вологості насіння не менше ніж 10%. За вологості 8%, як розповів Андрій Кедич, стебло вже досить пересохла. І на тих полях, де не застосовували рістрегулятор, під час збирання стебла ламаються, відтак на полі з'являється багато падалиці. За концентрації ізопропіламіної солі 500 г/л, норма гліфосату становить усього 2 л/га. За вирощене високоолеїнове насіння господарство отримало 11 100 грн/т.

Тож, як резюмував головний агроном ФГ «П'ятигірське» Андрій Кедич, варто прагнути не рекордних урожаїв, а економічно привабливих результатів, лише тоді сільське господарство стане справжнім агробізнесом. Адже у агрономії, у як казино, головне — не піддатися азарту. ■